

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ובירורי יוחסין

סניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

תובענה ייצוגית בדין תורה

תיק מס' 2231.

מערכת החוקים והמשפט במדינת ישראל (ובכל העולם) מאפשרת להגיש תובענה ייצוגית, בנושא שיש לו ענין ציבורי.

המקרה שהובא בפניי:

אדם רכש דאודורנט של חברה מסויימת (למיטב ידיעתי, בבעלות גויים), והדאודורנט הרס לו כמה חולצות (לא לבנות, אלא צבעוניות).

הוא שמע שעוד אנשים חוו את אותה התופעה.

הוא מבקש להגיש תביעה ייצוגית כנגד החברה יצרנית הדאודורנט.

אם הוא היה מגיש תביעה בעצמו לבדו, זה בסה"כ משהו כמו 1,000 ש"ח. על דבר כזה אנשים לא מגישים תביעות כמעט, ולכן היה יוצא מופסד.

היה אינטרס של מערכת המשפט והחוק, לעודד אנשים לעורר מקרים כאלו, שהאזרח הקטן, לבדו, "נדפק", כי אין לו כח מול התאגיד הגדול, אבל אם נאפשר לו להגיש תביעה בשם הרבה תובעים פוטנציאליים, הרי שיש לו כח רב, כיון שתביעתו יכולה להיות על מיליונים ועשרות מיליונים (לפי הענין).

א. האם מותר להגיש תביעה כזו בבימ"ש?

ב. אם צריך לפנות תחילה לבי"ד ולקבל היתר, האם אפשר להגיש תביעה כזו בביה"ד של כת"ר?

ג. אני מניח שיהיה קשה להוכיח שהחברה היא בבעלות גמורה של גויים, כיון שמדובר על תאגיד ענק שמניותיו נסחרות בבורסה, אז ייתכן שמספיק שיהודי אחד מחזיק במניה אחת של החברה כדי לחייב אותנו לפנות לבי"ד?

תודה רבה מראש.

והשבתי: בנידון זה יש מחלוקת הפוסקים, וכפי שכבר נידון בב"ה ד' בעבר, ונדפס בכרך יג עמ' תקיב ותקטו.

מצד אחד רמ"א ותרומת הדשן שמאפשרים תביעה בשם רבים שאינם ידועים. מצד שני חזון איש על פי הרי"ף והרמב"ם שא"א.

ולמעשה נחלקו הדיינים, דעת אמו"ר זצ"ל שא"א לתבוע תביעה ייצוגית ע"פ ההלכה. ודעת האב"ד הגר"מ אייכלר לפסוק כדעת הרמ"א בזה, שכן אפשר לתבוע תביעה ייצוגית.

וכל זה כמובן בתביעה מיהודי.

אבל תביעה מגוי היא רק ע"פ החוק ולא צריכה להיות ע"פ התורה. תביעה מגוי מותרת לכתחילה בבימ"ש ואי"צ היתר בי"ד.

על החשש שיש אלפית מהנזק שיפול על יהודי, הרי אפשר לשפותו מראש, שכל חבר יהודי בחברה חלקו מחול ויקבל את כל הנזק בהחזר מהתובע. ברגע שיודע שיש אכן כזה יהודי וסך הנזק שעלול להגרם לו.

מסתבר שלמרות חובת השיפוי, גם אם זה יקרה, עדיין שווה התביעה.